

Gemeente Utrecht

Wonen, Wijken en Integratie

Charter

Betreffende de aanpak van wijken Kanaleneiland, Ondiep, Overvecht en Zuilen-Oost.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Utrecht, handelend als bestuursorgaan van de gemeente Utrecht, namens deze,

De wethouder van Wonen, Ruimtelijke Ordening, drs. H. Bosch.

De minister voor Wonen, Wijken en Integratie, drs. E. Vogelaar,

Mede namens

minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Mevrouw dr. G. ter Horst

staatssecretaris van Economische Zaken
Drs. F. Heemskerk

minister voor Jeugd en Gezin
Mr. A. Rouvoet

minister van Justitie
Dr. E.M.H. Hirsch Ballin

minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Mevrouw G. Verburg

minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Dr. R.H.A. Plasterk

staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Mevrouw J.M. van Bijsterveldt-Vliegenthart

staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Mevrouw S.A.M. Dijkma

minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Mr. J.P.H. Donner

staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
De heer A. Aboutaleb

Gemeente Utrecht

Wonen, Wijken en Integratie

minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Dr. A. Klink

staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Mevrouw dr. M. Bussemaker

handelend als bestuursorgaan en als vertegenwoordiger van de Staat der Nederlanden.

Gemeente Utrecht

Wonen, Wijken en Integratie

Preambule

De afgelopen vijftien jaar is hard gewerkt om de aandachtswijken er weer bovenop te helpen. In de meeste van deze wijken is de kwaliteit van de woningvoorraad en de woonomgeving er zichtbaar op vooruitgegaan. De sociaal-economische positie van de bewoners is veel minder vooruitgegaan of zelfs achteruitgegaan. Ondanks alle maatregelen op fysiek en sociaal gebied zijn de huishoudens aan de onderkant van de maatschappelijke ladder niet in staat geweest hierop te stijgen.

Complexe maatschappelijke problemen als schooluitval, een eenzijdige woonvoorraad en een vertoederde leefomgeving met weinig mogelijkheden om sociale contacten te leggen, hoge (jeugd)werkloosheid, een gebrekkige inburgering van nieuwkomers en achterblijvende emancipatie en participatie van vooral niet-westerse vrouwen, weinig werkgelegenheid in de buurt, ontoereikende jeugdzorg, gezondheidsachterstanden, criminaliteit en gevoelens van onveiligheid, komen in sommige wijken veelvuldig en naast elkaar voor. Juist deze veelheid aan problemen veroorzaakt de hardnekkigheid van de problematiek in deze wijken. Alleen een langdurige, samenhangende inzet van preventieve, curatieve en repressieve maatregelen kan het verschil gaan maken.

Daarom zijn er 40 wijken aangewezen waar steden en rijk samen de komende 10 jaar aan de slag gaan. Steden en rijk willen deze wijken weer tot vitale woon-, werk-, leer-, en leefomgevingen maken, waar het prettig wonen is en mensen betrokken zijn bij de samenleving. Wij, stad en rijk, zetten in op een strategie die als doel heeft om de komende 10 jaar de kloof tussen kansarmen en kansrijken te verkleinen en waarmee de opeenstapeling van problemen bij kansarme huishoudens en in de wijken waar zij leven effectief wordt aangepakt. De afgelopen periode zijn door de steden in nauwe samenwerking met lokale partijen 40 wijkactieplannen opgesteld. De in het navolgende charter vastgelegde afspraken zijn gebaseerd op de wijkactieplannen en vormen een aanvulling op de bestaande afspraken/overeenkomsten zoals bijvoorbeeld geformuleerd in GSB en ISV. De afspraken tussen steden en rijk voor de 40 wijken sluiten aan bij de afspraken die tussen het rijk en de VNG zijn gemaakt in het kader van het Bestuursakkoord van 4 juni 2007.

Met deze verklaring spreken wij, stad en rijk, ons uit om als bondgenoten in de 40 wijken er alles aan te doen om de hierna geformuleerde ambities voor de wijken te realiseren. Dat betekent dat we met louter "kan niet" geen genoegen zullen nemen.

We verbinden ons om de afgesproken gezamenlijke maatschappelijke ambities te bereiken. Deze ambities zijn robuust en zullen daarom slechts in uitzonderlijke situaties worden aangepast. We spreken elkaar daarom aan op het inzetten van een effectief instrumentarium en blijven daarover met elkaar in gesprek. Als een instrument niet effectief genoeg blijkt, zoeken we naar andere, meer effectieve instrumenten. De weg waarlangs is dus minder onwrikbaar dan de ambities.

De Utrechtse aanpak

De minister voor Wonen, Wijken en Integratie heeft de Utrechtse wijken Kanaleneiland, Ondiep, Overvecht en Zuilen-Oost geselecteerd om in de komende jaren uit te groeien van aandachtswijk naar krachtwijk. De gemeente Utrecht heeft aan deze selectie de wijk Hoograven toegevoegd als vijfde aandachtswijk. De gemeente Utrecht stelt € 500.000 per jaar extra ter beschikking voor deze wijk ten behoeve van sociale maatregelen. De wijk Hoograven maakt géén onderdeel uit van de afspraken die zijn vastgelegd in dit charter tussen rijk en gemeente.

Gemeente Utrecht

Wonen, Wijken en Integratie

Utrecht onderschrijft met dit kabinet de noodzaak van een geconcentreerde en langdurige extra inzet gericht op de krachtwijken en hun bewoners. De gemeente Utrecht werkt daarin nauw samen met de woningcorporaties Mitros, Portaal en Bo-Ex.

De Utrechtse strategie, vastgelegd in de wijkactieplannen voor de krachtwijken, is gericht op het vernieuwen van wijken, hand in hand met investeren in sociale stijging van de bewoners. Deze strategie sluit nauw aan bij de doelen van het Utrechtse gemeentebestuur waarbij via programma's als Utrecht Vernieuwt, het Programma voor de jeugd, Utrecht Veilig!, Wijk en Bedrijf en het Programma Diversiteit al een sterke focus ligt op het verbeteren van de situatie in de aandachtsgebieden.

Deze strategie sluit ook nauw aan bij de aanpak van de Utrechtse corporaties. Gemeente en corporaties investeren gezamenlijk in de uitvoering van de wijkactieplannen. Uitgangspunt van de Utrechtse aanpak is een meerjarige inzet en duurzame oplossingen. Projecten worden voor 3 - 4 jaar mogelijk gemaakt.

De inzet van de gemeente om de ambities in de krachtwijken te realiseren is in dit charter slechts globaal aangegeven. Immers, de wijkactieplannen en uitvoeringsprogramma's bevatten reeds de inzet die de gemeente en al haar lokale partners die komende jaren gaan plegen om de situatie in de wijken te verbeteren. Bovendien realiseert Utrecht, naast de wijkactieplannen, een groot aantal andere programma's en projecten op de thema's Wonen, Werken, Leren, Integreren en Veiligheid. Het voert te ver deze inzet op te nemen in dit charter. Voor het beschrijven van de gemeentelijke inzet wordt daarom volstaan met een beknopte samenvatting van de wijkactieplannen per thema. De maatregelen die in dit charter zijn opgenomen onder het kopje Inzet gemeente bevatten dus ook de maatregelen die door de corporaties uitgevoerd en/of gefinancierd worden.

Een sterk accent in de Utrechtse aanpak ligt op het bieden van nieuw perspectief aan bewoners door ondersteuning (waar nodig) en het stimuleren en faciliteren van zelfontplooiing, participatie en sociale stijging. Utrecht werkt in haar aanpak nauw samen met maatschappelijke organisaties en biedt ruimte aan inbreng en initiatieven van bewoners van de krachtwijken. De wijkactieplannen voor Kanaleneiland, Ondiep, Overvecht en Zuilen-Oost zijn tot stand gekomen in nauw overleg tussen stakeholders (welzijnsorganisaties, scholen, corporaties, politie), wijkbewoners en de gemeente. Wijkbewoners hebben hun visie gegeven over wat nodig is voor het realiseren van een omslag. Zij zijn tevens betrokken geweest bij het beoordelen van de conceptplannen en het bepalen van de prioriteiten in de uitvoeringsprogramma's voor 2008 en 2009. De partners in de wijken blijven de komende jaren samen betrokken bij het uitvoeren van de programma's. Extra, zonnig onorthodoxe, instrumenten zullen worden ingezet om ook groepen bewoners te bereiken, die tot nu toe nog weinig meedoen in de aanpak.

Er zijn thema's die als een rode lijn door alle wijkactieplannen lopen. Met name het thema jeugd krijgt in alle wijken veel aandacht. Daarnaast zijn er verschillen tussen de wijkactieplannen die voortkomen uit de aard van de wijken en uit de fase waarin de wijkvernieuwing zich bevindt. Om in dit charter recht te doen aan onderlinge verschillen wordt, waar noodzakelijk en mogelijk, bij de ambities¹ en inzet, verwezen naar de specifieke wijken.

In de vier wijkactieplannen is bewust gekozen voor het aanbrengen van focus. De focus in Kanaleneiland ligt op het opgroeien van kinderen in kansarme gezinnen en op extra daadkracht voor de herstructureringsplannen. In Ondiep richt het wijkactieplan zich met name op de thema's jeugd en ouders, de openbare ruimte en goed burgerschap. In Overvecht gaat het om 12-minners

¹ In dit charter zijn kwantitatieve ambities opgenomen vanuit de wijkactieplannen. Indicatoren en cijfers die gebruikt worden zijn afkomstig uit de Wijkenmonitor 2006 van de Gemeente Utrecht. Hoewel de gebruikte indicatoren in de vier wijken onderling sterk op elkaar lijken, is in sommige gevallen toch per wijk een andere indicator uit de monitor gebruikt (voorbeeld: 'van school zonder diploma' vs. 'vroegtijdig schoolverlaten'). Er zal gebruik gemaakt worden van een nulmeting.

Gemeente Utrecht

Wonen, Wijken en Integratie

en hun ouders en het versterken van de integrale gebiedsaanpak. In Zuilen-Oost ligt de focus op jeugd en ouders, participatie en cohesie.

In alle wijkactieplannen is er aandacht voor de thema's wonen, werken, leren, integratie en veiligheid. Ondanks het integrale karakter van de plannen, komen niet in alle gevallen de onderliggende kabinetsdoelstellingen aan bod:

- Wonen/Luchtkwaliteit: bij de uitvoering van projecten, zoals de krachtwijkenaanpak, is het in de gemeente Utrecht bestaand beleid om er voor te zorgen dat voldaan wordt aan regelgeving op het terrein van luchtkwaliteit en andere milieuaspecten.
- Leren/Maatschappelijke stages: ook in het geval van maatschappelijke stages geldt dat dit beleid onderdeel uitmaakt van het reguliere onderwijsbeleid van de gemeente

De gemeente Utrecht heeft uitvoeringsprogramma's van de vier Utrechtse krachtwijken vastgesteld voor de jaren 2008 en 2009. De intentie van zowel de corporaties als gemeente is om de maatregelen, bij gebleken effectiviteit, na deze periode voort te zetten.

Op alle thema's zijn ambities geformuleerd, plus de daarvoor vereiste inzet van gemeente en het rijk. Daarbij is aangegeven wat het beoogde tussenresultaat in 2011 (einde kabinetsperiode) is, en welke ambitie wordt nagestreefd voor 2017 (volledige looptijd wijkenaanpak). Voorwaarde voor het behalen van de ambities uit de wijkactieplannen is dat de middelen die nodig zijn voor de uitvoering van deze plannen ook daadwerkelijk beschikbaar komen.

De doelstelling uit de wijkactieplannen zijn geformuleerd in de zomer van 2007 op basis van metingen uit 2006. In een aantal gevallen hebben maatschappelijke ontwikkelingen in combinatie met de effecten van reeds ingezet beleid ertoe geleid dat (een deel van) de ambities al geheel of gedeeltelijk bereikt is. Op basis van de nulmeting 2007 die ten behoeve van de aanpak krachtwijken is opgesteld, zullen de streefwaarden waar nodig worden bijgesteld. Uitgangspunt daarbij is dat de relatieve hoogte van de ambitie (streefwaarde in relatie tot nulmeting) gehandhaafd zal blijven.

Specifieke afspraken Utrecht²

Op basis van de prioritaire thema's in de wijkactieplannen van Kanaleneiland, Ondiep, Overvecht en Zuilen-Oost plegen we de volgende inzet om onze gezamenlijke ambities te realiseren.

1. Op het gebied van leren en opgroeien

De rode draad in de vier Utrechtse wijkactieplannen wordt gevormd door de specifieke aandacht voor jeugd. Onderverdeeld naar opvoeding en opgroeien in de wijk en leren op school onderstaand de afspraken op het thema leren en opgroeien.

Opvoeding en opgroeien in de wijk

a. Gezamenlijke ambitie

De jeugd heeft de toekomst. Investeren in betere kansen voor kinderen en jongeren is investeren in de toekomst van een wijk. Gezond en veilig opgroeien zijn twee ontwikkelingsvoorwaarden voor de jeugd. Het rijk en de gemeente Utrecht hebben de ambitie ervoor te zorgen dat:

- alle ouders, jeugdigen en kinderen met alle mogelijke vragen over opvoeden en opgroeien en voor hulp terecht kunnen bij een laagdrempelig en herkenbaar Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) in de buurt;
- kinderen opgroeien in een stimulerende, kindvriendelijke en veilige leefomgeving. Van belang is om jongeren te betrekken bij besluitvorming over de inrichting en leefbaarheid in hun wijk;
- de welzijnssector in de wijken wordt versterkt, waarbij de inzet van welzijnsinstellingen beter zal aansluiten op de vraag van bewoners en welzijnsinstellingen beter samenwerken met andere (hulpverlenende) organisaties; en
- er minder grote verschillen in levensverwachting komen op basis van sociaal-economische achtergronden, waarbij het streven is de gezondheid van inwoners in de krachtwijken te verbeteren via een integrale aanpak gericht op gezonde bewoners, gezonde leefomgeving en geïntegreerde eerstelijnszorg met preventieprogramma's.

In Utrecht gaat het om de volgende ambities³ per wijk:

Kanaleneiland: <ul style="list-style-type: none">
- In 2006 ervaart 20% van de inwoners zijn of haar gezond als matig/slecht. In 2017 is dit percentage gedaald naar 16%.
Ondiep: <ul style="list-style-type: none">
- In 2006 ervaart 20% van de inwoners zijn of haar gezond als matig/slecht⁴. In 2011 is dit percentage gedaald naar 18%; in 2017 naar 10%.
Overvecht: <ul style="list-style-type: none">
- In 2006 ervaart 26% van de inwoners van 16 tot 54 jaar zijn of haar gezond als matig/slecht. In 2011 is dit percentage gedaald naar 23%; in 2017 naar 18%.
Zuilen-Oost: <ul style="list-style-type: none">
- In 2006 ervaart 20% van de inwoners zijn of haar gezond als matig/slecht. In 2011 is dit

² Deze afspraken zijn gebaseerd op de wijkactieplannen die de stad met de lokale partijen heeft afgesloten.

³ Deze doelstellingen zijn aanvullend op de doelstellingen uit het Utrechtse jeugdprogramma.

percentage gedaald naar 18%; in 2017 naar 10%.

b. Inzet gemeente

- Speerpunten wijkactieplannen: jeugd één van de prioriteiten in de Utrechtse wijkactieplannen. In elke wijk wordt een mix van maatregelen ingezet om de ontwikkelingen van kinderen en jongeren te stimuleren. Daarbij gaat het om maatregelen op het gebied van:
  - o Vrije tijdsbesteding: o.a. extra sportactiviteiten, aanleg speelgelegenheid, verlengde schooldag (naschools activiteitenaanbod), begeleid spelen op straat, ruimte voor jongeren.
  - o Hulpverlening: o.a. uitbreiding schoolmaatschappelijk werk, hulpverlening voor multiprobleemgezinnen, gezinscoaches.
  - o Werkgelegenheid: o.a. toeleiding naar werk, werkgelegenheidsprojecten, werkhotel (zie hfd. 4).
  - o Onderwijs: o.a. extra ondersteuning in en om het onderwijs, stimuleren ouderparticipatie (zie onder "Leren op school").
  - o Tegengaan jongerenoverlast: o.a. Project Jongeren Op Straat, repressieve aanpak harde kernjongeren (zie hfd. 2).
- Centra voor Jeugd en Gezin: in 2007 oprichting van een Ouder-Kind Centrum (OKC) in Kanaleneiland (Zuidwest) en een OKC in Overvecht. In 2009 één Ouder-Kind Centrum in Noordwest (Ondiep of Zuilen-Oost).
- Landelijke verwijzindex: Utrecht sluit zich per 2009 aan op de landelijke verwijzindex, waardoor instellingen uit de verschillende sectoren die risico's bij een jeugdige signaleren in een vroegtijdig stadium contact met elkaar kunnen opnemen voor betere hulp aan de jongere.
- Het organiseren van extra inzet voor opvoedingondersteuning aan ouders en kinderen in risicogroepen. Door het versterken van de signalering en beoordeling en in de Jeugdadviesteams, zorgen dat kinderen en ouders snel de goede hulp krijgen.
- Versterking Welzijnsector: alle krachtwijken (en wijkwelzijnsorganisaties) nemen deel. Gemeentelijke vraag naar competenties van de welzijnsinstellingen in kaart brengen; Gebruik maken van beschikbare kennis en expertise bij Movisie; Financiële inzet en partnership met corporaties.
- Kindvriendelijke wijken: omdat het belangrijk is dat jongeren kunnen meepraten over hun eigen woon- en leefomgeving organiseert de gemeente jaarlijks de kinderraadsvergadering voor groep 7 in het basisonderwijs: een vorm van inspraak voor jongeren onder andere gericht op een kindvriendelijke woon- en leefomgeving. Daarnaast is er de stedelijke adviesraad U-shake, die adviezen uitbrengt voor beter jeugdbeleid en leefomgeving voor jongeren.
- Gezonde wijk: Utrecht zal in overleg met de ministeries VROM/WWI en VWS een voorstel doen voor uitwerking van het experiment:
  - o Utrecht regisseert het experiment de Gezonde wijk vanuit de GG&GD en maakt gebruik van de beschikbare kennis, expertise en netwerken. In Utrecht zal Agis Zorgverzekeringen als coregisseur optreden.
  - o Utrecht zal binnen de pilot gezonde wijk het eerste deel, geïntegreerde eerstelijns zorg met welzijn en preventie uitvoeren in Overvecht, samen met Agis zorgverzekeraar en zorg- en welzijnsaanbieders. Voor het tweede onderdeel van de pilot – de gezonde leefomgeving – is een verkenning uitgevoerd. Daarbij wordt niet (meer) gedacht aan een pilot in één wijk maar aan het ontwikkelen van inhoudelijke kennis en draagvlak, gekoppeld aan een aantal 'leerplekken' in wijken waarbij op verschillende planniveau's (van ruimtelijke ontwikkeling tot woonomgevingsplan) gezondheidswinst wordt gezocht.

⁴ Stedelijk gemiddelde 2006: 13% van de inwoners ervaart zijn of haar eigen gezondheid als matig.

- Financiële inzet: middelen uit het GG&GD-actieprogramma 'Beweging in Gezondheid' en middelen uit de wijkactieplannen.
- Partnerschap met alle relevante partijen, zoals zorgverzekeraar, aanbieders op het gebied van zorg, welzijn, sport en onderwijs en corporaties.
- Er is binnen de gezonde wijk speciale aandacht voor kinderen/jongeren én hun ouders.

c. Inzet rijk

Het rijk ondersteunt de gemeente op de volgende wijze:

- Centrum voor Jeugd en Gezin: de minister voor Jeugd en Gezin stelt extra middelen beschikbaar voor de vorming van Centra voor Jeugd en Gezin (brief van 15 november 2007 (DGWWI/W2007103016) en brief van 1 februari 2008 (DGWWI/W2008002440)). Dit geld is nadrukkelijk bedoeld om het aanbod van licht pedagogische hulp te versterken.
- Landelijke verwijzindex: de verwijzindex risicjongeren komt in 2009 beschikbaar en wordt wettelijk verankerd.
- Versterking Welzijnsector: ondersteunen van gemeenten bij de aansturing van het welzijnswerk; ondersteuningscapaciteit vanuit Movisie; onderzoek van interventies op hun effectiviteit, vervolgens scholingsaanbod aan welzijnswerkers op het gebied van bewezen interventies; (bij)scholingsaanbod voor hulpverleners/welzijnswerkers op het gebied van interdisciplinaire samenwerking en andere algemene competenties waaraan behoefte is in de krachtwijken.
- Kindvriendelijke wijken: de Minister voor Jeugd en Gezin reikt in 2008 een prijs uit voor de gemeente die het beste initiatief heeft op het gebied van jongerenparticipatie. Om jongerenparticipatie in gemeenten te stimuleren wordt verder een indicator ontwikkeld waarmee vergelijking tussen gemeenten mogelijk is.
- Gezonde wijk:
  - *Ondersteuning van het experiment gericht op integrale aanpak van gezondheidsachterstanden door het faciliteren van integrale afstemming op rijksniveau; het zoeken van oplossingen waar de gemeente Utrecht knelpunten ervaart in het rijksbeleid en bestaande regelgeving en financiering in wet- en regelgeving in het kader van het experiment, bijv. ten aanzien van de Zorgverzekeringswet en de WMO.*
  - *Het rijk biedt waar mogelijk Utrecht de komende jaren de ruimte om geïndiceerde activiteiten op het snijvlak van preventie en 1^e lijnszorg in het kader van het experiment Gezonde Wijk te kunnen (door) ontwikkelen. Tegelijkertijd spant het rijk zich in om waar mogelijk dergelijke geïndiceerde preventieactiviteiten die – na onderzoek – binnen het huidige afwegingskader en bestaande criteria blijken bij te dragen aan het voorkomen van gezondheidsrisico's in het basispakket van de zorgverzekering onder te brengen. Daarbij is ook aandacht voor het aspect van bereik en toeleiding van de belangrijkste risicogroepen naar dergelijke preventieactiviteiten en de financiering daarvan vanuit de huidige collectieve (rijks- en gemeentelijke) middelen.*
  - *Het programmaministerie voor Jeugd en Gezin treedt met Utrecht in overleg over het handboek en de richtlijn speelruimte.*
  - *Partnership met Gezondheidsfondsen en Alliantie Wijken en Convenant Overgewicht.*
  - *Financiële bijdrage gericht op bevorderen bewonersparticipatie (met name van kinderen/jongeren en ouders) bij de gezonde leefomgeving en bij preventieactiviteiten zoals beweegactiviteiten in zelfbeheer.*
  - *Onderzoekscapaciteit vanuit RIVM.*
  - *Ondersteunen van gemeenten bij het inzetten van interventies voor de rijksspeerpunten roken, overgewicht, alcohol, depressie en diabetes via Centrum Gezond Leven, ondersteuningstraject VNG, handleidingen en partnerschap.*

Gemeente Utrecht

Wonen, Wijken en Integratie

- Ondersteunen van gemeenten vanuit het Nationaal Actieplan Sport en bewegen bij het inzetten van beweginginterventies in de wijk.

Leren op school

De rode draad in de vier Utrechtse wijkactieplannen wordt gevormd door de specifieke aandacht voor jeugd. Leren en onderwijs is daarbij een belangrijk aandachtsgebied. In alle wijkactieplannen is er ruimschoots aandacht voor het ondersteunen van kinderen en ouders bij de onderwijsloopbaan. Kanaleneiland koos leren als centraal thema in de aanpak en noemde het wijkactieplan 'Kanaleneiland Leert'.

a. Gezamenlijke ambitie

Om ontwikkelingskansen optimaal te stimuleren, taalachterstanden bij jonge kinderen te voorkomen, net als schooluitval zonder diploma, zetten het kabinet en de gemeente Utrecht, in op:

- het stimuleren van uitbreiding van het aantal brede scholen met aantrekkelijke dagarrangementen inclusief sport en cultuur;
- een sluitende aanpak via een betere samenhang tussen kinderopvang, peuterspeelzaal en voorschoolse educatie, bereik van alle doelgroepkinderen met taalachterstanden en de inzet van kwalitatief goede VVE programma's;
- een vermindering van het aantal vroegtijdig schoolverlaters;
- het verhogen van het opleidingsniveau van leerlingen; en
- het tegengaan van segregatie op scholen.

Voor de vier wijken betekent dit concreet:

Kanaleneiland:

- In 2017 is het percentage vroegtijdig schoolverlaters ten opzichte van 2006 gedaald met 60%.
- In 2006 gaat 16% van de leerlingen naar HAVO/VWO. In 2017 is dit percentage toegenomen tot 26%.

Ondiep:

- In 2011 is het niveau instroom kleuters ten opzichte van 2006 gestegen met 10%. In 2017 is dit percentage gestegen met 20% ten opzichte van 2006.
- In 2011 is het percentage schooluitval ten opzichte van 2006 gedaald met 10%. In 2017 is dit percentage gedaald met 25% ten opzichte van 2006.
- In 2011 is het percentage leerlingen dat van school gaat zonder diploma ten opzichte van 2006 gedaald met 20%. In 2017 is dit percentage gedaald met 40% ten opzichte van 2006.

Overvecht:

- In 2011 is het percentage vroegtijdig schoolverlaters ten opzichte van 2006 gedaald met 60%. In 2017 is dit percentage gedaald met 70% ten opzichte van 2006.
- In 2006 gaat 27% van de leerlingen naar HAVO/VWO. In 2017 is dit percentage toegenomen tot 35%.
- In 2006 is het percentage leerlingen met een achterstandscore 69%. In 2017 is dit percentage gedaald tot 55%.

Zuilen-Oost:

- In 2011 is het niveau instroom kleuters ten opzichte van 2006 gestegen met 10%. In 2017 is dit percentage gestegen met 20% ten opzichte van 2006.
- In 2011 is het percentage schooluitval ten opzichte van 2006 gedaald met 10%. In 2017 is dit percentage gedaald met 25% ten opzichte van 2006.
- In 2011 is het percentage leerlingen dat van school gaat zonder diploma ten opzichte van 2006 gedaald met 20%. In 2017 is dit percentage gedaald met 40% ten opzichte van 2006.

b. Inzet gemeente

- Forumscholen: in elke wijk is gekozen voor het opzetten van een of meerdere forumscholen (Brede Scholen): een centrale plek voor kinderen en ouders in de wijk waar behalve het reguliere onderwijs ook aan aanbod wordt gedaan van naschoolse activiteiten, vroeg- en voorschoolse activiteiten, ouderbijeenkomsten, inburgering, huiswerkbegeleiding. Al deze activiteiten zijn erop gericht de onderwijskansen van kinderen uit de wijk te vergroten. De forumschool heeft in de wijk een centrale functie van waaruit ouders en andere bewoners invulling kunnen geven aan hun maatschappelijke betrokkenheid door actief te worden in de wijk, cursussen te volgen, etc. De gemeente Utrecht realiseert 12 forumscholen, waarmee een nagenoeg dekkend aanbod in de krachtwijken gerealiseerd wordt.
- Voortgezet Onderwijs: in Overvecht speelt het voortgezet onderwijs een rol bij het betrekken van jongeren bij de wijk via het Jongerenteam (toezicht door jongeren) en de Activiteitenwinkel (opdrachten voor partijen in de wijk) van het Vader Rijn College.
- Sluitende aanpak 0-4 jarigen: de gemeente creëert een sluitende aanpak vanaf de signalering van een risico op een taalachterstand op het consultatiebureau naar een daadwerkelijke inschrijving op een voorschoolse voorziening om te voorkomen dat er kinderen buiten de boot vallen, ook wordt bezien op welke wijze de ouders van de kinderen kunnen worden betrokken, en kunnen worden ondersteund door middel van een aanbod taal- en opvoedondersteuning. De gemeente creëert een betere samenhang tussen kinderopvang, peuterspeelzaal en voorschoolse educatie: kinderen bij wie op tweejarige leeftijd een taalachterstand wordt vastgesteld kunnen vanaf 2,5 jaar in deze voorzieningen deelnemen aan VVE-programma's. Het streven is om alle doelgroepkinderen te bereiken.
- Segregatie in het onderwijs: Utrecht voert samen met scholen en welzijnswerk tal van activiteiten uit zoals ontmoetingen om tolerantie, begrip en democratisch burgerschap te stimuleren. Daarmee streeft de gemeente tevens naar een betere menging van schoolpopulatie in gemengde wijken waar scholen nog geen afspiegeling vormen van de wijken. Utrecht neemt deel aan de aanpak van het rijk om segregatie in witte scholen en zwarte scholen tegen te gaan. Dit maakt onderdeel uit van het Utrechtse onderwijsoffensief.
- Combinatiefuncties: Utrecht maakt gebruik van het aanbod van de inzet van het rijk van combinatiefuncties vanuit de impuls Brede School, onder voorbehoud van gemeentelijke besluitvorming over de benodigde middelen voor cofinanciering (begroting 2009).

c. Inzet rijk

- Combinatiefuncties: vanuit de impuls 'brede school, cultuur en sport' zullen door VWS en OCW middelen ter beschikking worden gesteld voor combinatiefuncties. Dit betreft functies voor professionals die bij één werkgever in dienst zijn, maar werkzaam zijn in, of ten behoeve van meerdere sectoren. Met de gemeente worden apart afspraken gemaakt over het bijbehorend financieringsvoorstel en het aantal combinatiefuncties.
- Sluitende aanpak 0-4 jarigen: het rijk zal een platform oprichten voor de verschillende gemeenten die de ambitie op het gebied van de sluitende aanpak 0-4 jarigen ondersteunen waar het delen van expertise en informatie met betrekking tot harmonisatie mogelijk wordt gemaakt. Goede voorbeelden kunnen hier besproken worden, maar ook knelpunten of problemen kunnen hier aan de orde komen waarbij constructief zal worden gezocht naar oplossingen.
- Financiële middelen VVE: deze worden verhoogd. Voor het jaar 2008 komt er in ieder geval € 53,5 miljoen extra voor VVE beschikbaar vanuit OCW (brief van 1 februari WWI/W2008002440).
- Segregatie: het ministerie van OCW stelt middelen beschikbaar voor het uitvoeren van een pilot om de segregatie in het onderwijs te voorkomen c.q. te bestrijden. In de pilot zal nagegaan worden welke instrumenten het meest effectief zijn om segregatie in het

Gemeente Utrecht

Wonen, Wijken en Integratie

basisonderwijs daadwerkelijk te voorkomen en te komen tot meer gemengde scholen. De gemeente zal inhoudelijk worden ondersteund door het Kenniscentrum Gemengde Scholen. In de pilot komen in ieder geval de volgende elementen aan de orde: vaste aanmeldmomenten; voorlichting aan ouders; ondersteuning initiatieven van ouders; monitoring van de resultaten. Voor Utrecht is € 100.000 per jaar beschikbaar voor een periode van 3 jaar voor een pilot segregatie.

2. Op het gebied van veiligheid

a. Gezamenlijke ambitie

Het kabinet en de gemeente Utrecht zetten gezamenlijk in op het terugdringen van criminaliteit en overlast. Het kabinet heeft de ambitie om criminaliteit en overlast in 2010 met 25% te reduceren t.o.v. 2002. De ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie ondersteunen de gemeenten daartoe met beleidsmaatregelen die vallen onder het project Veiligheid begint bij Voorkomen. De gemeente Utrecht zet in dat kader in op een forse reductie van de ervaren overlast door jongeren en gezinnen, onveiligheidsgevoelens onder bewoners, inbraken en geweldsdelicten in de vier aandachtswijken. Voor de vier wijken betekent dit concreet:

Kanaleneiland:

- 65% van de inwoners ervaart overlast van jongeren⁵ in 2006. In 2011 is dit percentage gedaald tot 50%; in 2017 tot 35%.
- In 2011 is het percentage inbraken/autokraken ten opzichte van 2006 gedaald met 33%. In 2017 is dit percentage gedaald met 45% ten opzichte van 2006.

Ondiep:

- 33% van de inwoners ervaart overlast van jongeren in 2006. In 2011 is dit percentage gedaald tot 25%; in 2017 tot 16%.
- 43% van de inwoners voelt zich onveilig in de buurt in 2006⁶. In 2011 is dit percentage gedaald tot 33%; in 2017 tot 20%.
- In 2006 is het aantal woninginbraken⁷ per 1000 woningen 38. In 2011 is dit cijfer gedaald tot 21; in 2017 tot 15.
- In 2006 ligt het aantal autokraken⁸ per 1000 inwoners op 38. In 2011 is dit cijfer gedaald tot 30; in 2017 tot 20.
- In 2006 ligt het aantal personen dat geconfronteerd is met geweld⁹ op 10,5 per 1000 inwoners. In 2011 is dit cijfer gedaald tot 7,5; in 2017 tot 5.

Overvecht:

- 42% van de inwoners ervaart overlast van jongeren in 2006. In 2011 is dit percentage gedaald tot 38%; in 2017 tot 28%.
- In 2011 is het percentage inbraken/autokraken ten opzichte van 2006 gedaald met 33%. In 2017 is dit percentage gedaald met 45% ten opzichte van 2006.

Zuilen-Oost:

- 21,9% van de inwoners ervaart overlast van jongeren in 2006. In 2011 is dit percentage gedaald tot 18%; in 2017 tot 16%.
- 33,6% van de inwoners voelt zich onveilig in de buurt in 2006. In 2011 is dit percentage gedaald tot 30%; in 2017 tot 20%.
- In 2006 is het aantal woninginbraken per 1000 woningen 23,4. In 2011 is dit cijfer gedaald tot 21; in 2017 tot 15.
- In 2006 ligt het aantal autokraken per 1000 inwoners op 38,3. In 2011 is dit cijfer gedaald tot 30; in 2017 tot 20.
- In 2006 ligt het aantal personen dat geconfronteerd is met geweld op 9,2 per 1000 inwoners. In 2011 is dit cijfer gedaald tot 7,5; in 2017 tot 5.

⁵ Stedelijk gemiddelde 2006: 21,5% van de inwoners ervaart overlast door jongeren.

⁶ Stedelijk gemiddelde 2006: 30,5% van de inwoners voelt zich onveilig in de buurt.

⁷ Stedelijk gemiddelde 2006: 21,5 inbraken per 1000 woningen.

⁸ Stedelijk gemiddelde 2006: 25,4 autokraken per 1000 inwoners.

⁹ Stedelijk gemiddelde 2006: 5,6 personen geconfronteerd met geweld per 1000 inwoners.

Gemeente Utrecht

Wonen, Wijken en Integratie

b. Inzet gemeente

Utrecht investeert al sinds jaren in het bestrijden van criminaliteit en overlast en in het tegengaan van gevoelens van onveiligheid bij bewoners, zowel stedelijk als in de wijken. In de aanpak 'Utrecht Veilig! Dat doen we samen', werken de partners in de veiligheidsketen gemeente, politie en Openbaar Ministerie samen met maatschappelijke instellingen en bewoners aan een veilige stad. Preventie en repressie gaan in deze aanpak hand in hand. Extra inzet vindt plaats in wijken waar de problemen groot zijn (urgentiegebieden) en er is extra aandacht voor specifieke doelgroepen die verantwoordelijk zijn voor een groot deel van de criminaliteit en overlast (b.v. jongeren en veelplegers). De individuele aanpak van personen uit deze groepen vindt ketenbreed plaats in het Veiligheidshuis.

In Ondiep is het afgelopen jaar extra geïnvesteerd in het overleg met de buurtbewoners en er is een groot aantal maatregelen genomen die ook onderdeel zijn van het wijkactieplan krachtwijken: naast herstructurering dragen kwaliteitsverbetering van de openbare ruimte en aanpak van jeugd in samenhang met gezinnen bij aan de aanpak van onveiligheid en criminaliteit. Op Kanaleneiland wordt een versnellingsplan uitgevoerd dat – naast de ingezette repressieve aanpak – gericht is op tempo en de slagkracht bij de aanpak van de achterliggende problemen bij overlast en onveiligheid.

In de wijkactieplannen zijn een aantal specifieke maatregelen genomen om de veiligheid in de krachtwijken verder te verbeteren:

- Woninginbraak: in elke wijk vinden investeringen plaats in woningen en de woonomgeving om inbraak te voorkomen. De corporaties zullen bij nieuwbouw, renovaties, en in gebieden en situaties waar de veiligheidsrisico's relatief groot zijn, ervoor zorg dragen dat de bestaande woningen van de corporaties, hetzij voldoen aan het Politiekeurmerk Veilig Wonen hetzij voldoen aan een veiligheidsniveau vergelijkbaar met dit keurmerk.
- Straatcoaches: er zullen in totaal 25 straatcoaches worden ingezet om overlast van jongeren te bestrijden. Het gaat hier om stevige toezichthouders die jongeren aanspreken en hen verwijzen naar activiteiten aanbod in de wijken. Als de straatcoaches daar aanleiding toe zien, zal er met gezinnen van de jongeren contact worden opgenomen door hulpverleners.
- De aanpak ernstig overlastgevende en criminele jeugdgroepen: de groepen zijn in beeld gebracht volgens landelijk erkende BEKE-methodiek. Vervolgens is er een aanpak gericht op de groepen en op het domein waar zij verblijven. In samenwerking met de partners in het veiligheidshuis (politie, OM, Raad voor de kindbescherming, Jeugdzorg, reclassering) zijn daarnaast scenario's ontwikkeld voor een individuele aanpak waarbij - waar nodig- dwang en drang zal worden ingezet. Het gaat om ruim 600 jongeren en de doelstelling is dat alle jongeren die behoren tot een ernstig overlastgevende of criminele jeugdgroep in 2010 een aanpak op maat hebben. Jongeren met geweldsantecedenten hebben prioriteit bij de repressieve aanpak; daarnaast zijn voor hen zijn specifieke hulptrajecten beschikbaar.
- Aanpak overlastgevende en criminele gezinnen: het gaat in deze aanpak om gezinnen waar sprake is van bedreiging en intimidatie in de woonomgeving, van antecedenten van minimaal 1 persoon in het gezin en van zorgen over de ontwikkeling van de kinderen in het gezin. De gemeente zet een case-manager in het gezin om tot afstemming te komen van de geboden hulp, maar ook om met meer dwang en drang te kunnen optreden. Maatregelen uit het actieplan Overlast en verloedering worden uitgevoerd in het kader van deze aanpak en leveren een belangrijke bijdrage aan het succes daarvan.
- Verbeteren veiligheidsgevoel in de buurt: er is een relatie tussen onveiligheidsgevoelens en sociale samenhang. In de wijkactieplannen zijn diverse maatregelen opgenomen die bijdragen aan sociale samenhang. Uit Utrechts onderzoek blijkt dat rondhangende jongerengroepen een belangrijke factor zijn bij het ontstaan van onveiligheidsgevoelens:

Gemeente Utrecht

Wonen, Wijken en Integratie

de aanpak ernstig overlastgevend en criminele jongeren levert een belangrijke bijdrage aan het wegnemen van onveiligheidsgevoelens.

- Fietsendiefstallen: Utrecht zal de komende jaren fors investeren om het aantal fietsparkeerplaatsen te verbeteren en uit te breiden. Tevens zal Utrecht actief participeren in de landelijke campagne tegen fietsendiefstal.
- Pilot buurtbemiddeling, jongerenbemiddeling en gedragscodes: de gemeente wil deelnemen aan deze pilots.

c. Inzet rijk

De ministers van BZK en Justitie ondersteunen de gemeenten met de volgende beleidsmaatregelen uit het project "Veiligheid begint bij Voorkomen":

- Wijkagenten: het rijk stelt 500 extra wijkagenten beschikbaar. De verdeling van de extra wijkagenten over de regio's gaat volgens het reguliere budgetverdeelsysteem in de vorm van een bijzondere bijdrage. De uitbreiding van wijkagenten zal, conform de landelijke prioriteiten van de politie, het eerst plaatsvinden in de wijken met de grootste problemen. Het is aan het regionaal college, op voordracht van de regionale driehoek, om te bepalen welke wijken dat in de regio zijn. Met de korpsen is afgesproken dat hierbij specifieke aandacht wordt besteed aan de 40 WWI-wijken. Het korps Utrecht krijgt in de periode 2007-2011 37 extra wijkagenten.
- Overlast:
  - o Het rijk versterkt de regierol van de gemeente in de lokale jeugdketen en zet de voorbereiding van de hiervoor benodigde wetgeving zo spoedig mogelijk in gang.
  - o Het rijk brengt het actieplan Overlast en Verloedering ten uitvoer. Hierin heeft het rijk een duidelijke ambitie om het bestuur doorzettingsmacht te verschaffen in die individuele gevallen waar de samenwerkende instanties niet slagen tot een gezamenlijk hulptraject, waardoor een doorzettingsmacht richting instellingen nodig is. Ook gedwongen uithuisplaatsing van gezinnen die ernstige overlast veroorzaken wordt in dit kader uitgewerkt. De mogelijkheden om een gezin te dwingen hulpverlening te accepteren worden nader onderzocht. Een interventiebevoegdheid voor de burgemeester geniet bij genoemde nieuwe instrumenten de voorkeur.
  - o Het rijk heeft het wetsvoorstel maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast in de eerste helft van 2008 ingediend bij de Tweede Kamer.
  - o Het rijk streeft ernaar dat de wet bestuurlijke boete overlast in de openbare ruimte op 1 januari 2009 in werking treedt.
- Privacy:
  - o De helpdesk Privacy ondersteunt de wijken en geeft (juridisch) advies indien instanties tegen problemen aanlopen op het gebied van privacy en gegevensuitwisseling.
  - o Het rijk betreft de problemen van de wijken bij de ontwikkeling van het kaderconvenant Veiligheid in 2008.
- Ontwikkeling toolkit onveiligheidsgevoelens: In opdracht van het ministerie van BZK wordt door het CCV (Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid) een toolkit ontwikkeld die de tot nu toe opgebouwde kennis over onveiligheidsgevoelens bevat. De toolkit geeft gemeenten en andere veiligheidspartners op lokaal niveau directe handvatten om hun problemen te analyseren en ze vervolgens effectief aan te pakken.
- Bestuurlijke aanpak georganiseerde criminaliteit: Gemeenten hebben door middel van de Wet BIBOB een extra instrument in handen om de integriteit te beoordelen van partners met wie zij zaken doen. Bij ernstig gevaar van misbruik kan een gemeente een vergunning of subsidie weigeren of intrekken. BZK onderzoekt i.s.m. Justitie de noodzaak en mogelijkheden om branches zoals uitzendbureaus en de vastgoedsector ook onder de wet Bibob te laten vallen. Vanaf 2008 voert het rijk het actieplan Bestuurlijke aanpak georganiseerde criminaliteit uit.

Gemeente Utrecht

Wonen, Wijken en Integratie

- Buurtbemiddeling, jongerenbemiddeling en gedragscodes in de wijk: Het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) zal de gemeente ondersteunen bij het opzetten van buurtbemiddeling in de wijk. De gemeente kan tevens participeren in het pilotproject rond buurtbemiddeling voor jongeren. Tot slot kan de gemeente deelnemen aan het pilotproject gedragscodes in de wijk. Deze pilots worden eveneens uitgevoerd door het CCV.

3. Op het gebied van wonen

a. Gezamenlijke ambitie

Het kabinet zet zich in voor het bevorderen van een gevarieerde, kwalitatief goede woningvoorraad. Ook Utrecht draagt bij aan het verwezenlijken van deze ambitie. In de krachtwijken Kanaleneiland, Ondiep, en Overvecht is sprake van een herstructurering van de woningvoorraad. Hierdoor ontstaat diversiteit in bevolkingssamenstelling en kunnen bewoners die zich sociaal-economisch ontwikkelen een wooncarrière maken in de eigen wijk. Deze projecten vinden hoofdzakelijk plaats naar aanleiding van eerder gemaakte afspraken tussen corporaties en de gemeente Utrecht over de aanpak van de woningvoorraad.

In de wijkactieplannen zijn maatregelen opgenomen om de herstructurering slagvaardiger aan te pakken. Tevens zijn evenzeer maatregelen opgenomen om het onderhoud (schoon, heel) en de kwaliteit van de openbare ruimte te versterken. Door meer groen wordt de leefbaarheid in enkele wijken vergroot, o.a. vanwege de positieve effecten van groen op de luchtkwaliteit en de gezondheid. Hierdoor krijgt de waardering van bewoners voor hun wijk een impuls. Voor de vier wijken betekent dit concreet:

Kanaleneiland:

- In 2006 heeft 34% van de inwoners een negatieve toekomstverwachting¹⁰. In 2017 is dit percentage gedaald tot 20%.
- In 2006 ligt het percentage sociale huurwoningen op 68%. In 2017 is dit percentage afgenomen tot 55%.
- In 2006 voelt 65% van de bewoners zich verantwoordelijk voor de buurt. In 2011 is dit percentage toegenomen tot 75%; in 2017 tot 80%.

Ondiep:

- Het rapportcijfer schone straat¹¹ is in 2006 5,0. In 2011 is dit cijfer gestegen tot een 6,0; in 2017 tot een 7,0.
- In 2006 heeft 29% van de inwoners een negatieve toekomstverwachting. In 2011 is dit percentage gedaald tot 20%; in 2017 tot 10%.
- In 2006 woont 33% van de inwoners niet graag in zijn of haar eigen buurt¹². In 2011 is dit percentage gedaald tot 25%; in 2017 tot 10%.
- In 2006 heeft 9% van de bewoners onvoldoende sociale contacten. In 2011 is dit percentage gedaald tot 6%; in 2017 tot 3%.

Overvecht:

- In 2006 heeft 44% van de inwoners een negatieve toekomstverwachting. In 2017 is dit percentage gedaald tot 30%.
- In 2006 is het algemeen oordeel over de buurt een 5,1. In 2011 is dit cijfer gestegen tot 5,5; in 2017 tot 6,2.
- In 2006 ligt het percentage sociale huurwoningen op 75%. In 2017 is dit percentage afgenomen tot 65%.

Zuilen-Oost:

- In 2006 heeft 14,3% van de inwoners een negatieve toekomstverwachting. In 2011 is dit percentage gedaald tot 14%; in 2017 tot 10%.
- In 2006 woont 23,1% van de inwoners niet graag in zijn of haar eigen buurt. In 2011 is dit percentage gedaald tot 20%; in 2017 tot 10%.
- In 2006 heeft 9,1% van de bewoners onvoldoende sociale contacten. In 2011 is dit percentage gedaald tot 6%; in 2017 tot 3%.

¹⁰ Stedelijk gemiddelde 2006: 18,4% van de inwoners van Utrecht heeft een negatieve toekomstverwachting.

b. Inzet gemeente

- Speerpunten wijkactieplannen: Utrecht kiest in de wijkactieplannen voor een tweesporen strategie:
  - a) werken aan differentiatie van het woningaanbod en daarmee aan variatie in de bevolkingssamenstelling;
  - b) investeren in sociale stijging van huidige bewoners in de krachtwijken.

Onder de noemer 'Utrecht Vernieuwt' vinden in de krachtwijken ingrijpende herstructureringsoperaties plaats. Daarbij gaat het om vernieuwen van woningen en woonomgeving gecombineerd met sociale investeringen in een gebied. In Ondiep, Zuilen en Hoograven is de herstructurering in volle gang. In Overvecht zijn er twee gebieden waar de vernieuwing in voorbereiding is: de Gagel en de Spoorzone. In Kanaleneiland liggen er plannen voor ingrijpende vernieuwing van het centrum van de wijk en wordt er gewerkt aan een vernieuwingsstrategie voor Kanaleneiland Noord.

In de wijken vinden investeringen plaats in de woonomgeving gericht op verbeterd gebruik van o.a. straten, pleinen, parken door bewoners. Voorbeelden zijn: het versterken van het groen in Ondiep, kwaliteitsimpuls in de strook langs het Amsterdam Rijnkanaal in Kanaleneiland en de herinrichting van binnenterreinen en de aanleg van sport- en spelvoorzieningen in Overvecht.

In Overvecht en Kanaleneiland wordt in de gebiedsaanpakken Utrecht Vernieuwt niet alleen geïnvesteerd in de woningen en woonomgeving maar ook in de mensen. Via het project Wonen en Kansen worden bewoners geholpen bij het oplossen van problemen op het gebied van financiën, werkgelegenheid, opvoeding, etc.

- Groen in de leefomgeving: Utrecht wil zich, samen met het rijk, inzetten op het terrein van groen in de leefomgeving op de volgende wijze:
  - o Inzet van het 'Impulsprogramma Groen en de stad' voor Kanaleneiland (Al Amal (vrouwengroep) en Volkstuinencomplex Papendorp/Kanaleneiland) en de opzet van een cursus tuinieren ter bevordering van integratie van allochtone vrouwen.
  - o Het vormgeven van een project (wijkgroenplan) voor Ondiep en Zuilen-Oost dat tot doel heeft de kwantiteit en kwaliteit van groen in een wijk te verhogen en meedoen in het groen (participatie) van bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties in de buurt te bevorderen door het groen in de wijk op de kaart te zetten.
  - o Ondersteuning van Dienst Landelijk Gebied (ministerie LNV) bij invulling en planrealisatie van ontsluitingswerken over de Noordelijke Randweg waarmee het groen van de wijk Overvecht wordt verbonden met het groengebied Noorderpark;
  - o Het uitwisselen van best practices op het gebied van groen, wonen en integratie en groen en verkeer.De komende periode wordt e.e.a in overleg met het rijk uitgewerkt.
- Kwaliteit leefomgeving:
  - o Het aanpakken van zwerfafval via een proefproject waarvoor Utrecht een subsidie van maximaal € 250.000 heeft aangevraagd.
  - o Het aanleggen van nieuwe volkstuinen, het uitbereiden, opwaarderen en opknappen van bestaande volkstuincomplexen. Utrecht zal hiervoor gebruikmaken van een rijksbijdrage (WWI) van € 250.000.

c. Inzet rijk

¹¹ Stedelijk gemiddelde 2006 rapportcijfer schone straat: 6,0.

¹² Stedelijk gemiddelde 2006: 16,8% van de inwoners woont niet graag in zijn of naar eigen buurt.

Gemeente Utrecht

Wonen, Wijken en Integratie

Het rijk ondersteunt de gemeente op de volgende wijze:

- Groen in de leefomgeving:
  - o De Dienst Landelijk Gebied kan Utrecht helpen bij het ontwerpen van gebiedsplannen, maar ook bij het begeleiden van processen.
  - o Ondersteuning bij specifieke onderzoeksvragen (denk bijv. aan het effect van groen op luchtkwaliteit/fijn stof).
  - o Kennisuitwisseling/uitwisseling van best practices via het Kennisnetwerk Groen en de stad.
  - o Een financiële bijdrage uit het impulsprogramma Groen en de stad. In de eerste helft van 2008 worden de criteria uitgewerkt en wordt er een verdeling gemaakt over die krachtwijken die ambities laten zien op het gebied van groen.
  - o Leerlingen uit het (groene) onderwijs kunnen bijdragen aan onderhoud en inrichting van het groen in en rond de stad in het kader van een maatschappelijke stage, al dan niet met begeleiding vanuit een instelling van het groene onderwijs.
- Kwaliteit leefomgeving:
  - o Ten behoeve van de aanpak van zwerfafval via een proefproject komt Utrecht in aanmerking voor een subsidie van maximaal € 250.000.
  - o SenterNovem biedt kennis, ervaring en de mogelijkheid om gezamenlijk met gemeenten projecten te ontwikkelen voor de aanpak van zwerfafval.
  - o Utrecht komt in aanmerking voor € 250.000 in het kader van het Stimuleringsfonds Volkstuinen. Deze financiële middelen zijn bedoeld voor het aanleggen van nieuwe volkstuinen, en het voorbereiden, opwaarderen en opknappen van bestaande volkstuincomplexen. De gemeente Utrecht en het rijk (WWI) maken hierover prestatieafspraken.

4. Op het gebied van werken

a. Gezamenlijke ambitie

Het kabinet en de gemeente geven samen grote prioriteit aan het vergroten van de participatie op het gebied van werk en andere maatschappelijke activiteiten. Op het thema werk is verdere verhoging van de arbeidsparticipatie één van de prioriteiten van het kabinet. Daarnaast wil het kabinet de mogelijkheden van ondernemerschap vergroten, waarbij voor (startende) ondernemers microkredieten beschikbaar worden gesteld. Ook in Utrecht streven betrokken partijen ernaar om zoveel mogelijk mensen uitkeringsonafhankelijk te maken, aan het werk te helpen of maatschappelijk te laten participeren.

Per wijk is deze ambitie als volgt vertaald:

Kanaleneiland:

- In 2006 ontvangt van 54% van de inwoners in de werkzame leeftijd een uitkering¹³. In 2017 is dit percentage gedaald naar 45%.
- In 2006 is het percentage niet-werkende werkzoekenden in de leeftijd 15 tot 26 jaar 4,4%. In 2017 is dit percentage gedaald naar 1,5%.

Ondiep:

- In 2006 ontvangt van 18,9% van de inwoners in de werkzame leeftijd een uitkering. In 2011 is dit percentage gedaald naar 14,3%; in 2017 naar 12,5%.

Overvecht:

- In 2006 ontvangt van 13,8% van de inwoners in de werkzame leeftijd een uitkering. In 2017 is dit percentage gedaald naar 10,5%.
- In 2006 is het percentage niet-werkende werkzoekenden in de leeftijd 15 tot 26 jaar 4,6%. In 2017 is dit percentage gedaald naar 4%.

Zuilen-Oost:

- In 2006 ontvangt van 21,9% van de inwoners in de werkzame leeftijd een uitkering. In 2011 is dit percentage gedaald naar 16%; in 2017 naar 12,5%.

b. Inzet gemeente

- Speerpunten wijkactieplannen: het investeren in extra werkgelegenheid in de wijken en het tegengaan van (jeugd-)werkloosheid krijgt veel aandacht in de wijkactieplannen. In elk wijkactieplan is een Activeringscentrum opgenomen: een centrum van waaruit op laagdrempelige wijze activiteiten worden aangeboden aan de bewoners gericht op opleiding en activering naar participatie en werk. Ook in elke wijk gaat er een leerwerkploeg aan de slag met extra onderhoud in de openbare ruimte. In twee wijken is een Werkhotel gepland. Daarnaast vinden in verschillende wijken werkgelegenheidsprojecten plaats op het gebied van zorg, jongerenwerk of anderszins. In sommige wijken worden activiteiten op het gebied van gezondheidsbevordering gekoppeld aan activering en toeleiding naar werk en scholing. Samen met corporaties wordt gewerkt aan het opzetten van een klussenbedrijf en aan het stimuleren van banen en stages voor jongeren bijv. bij de herstructurering in de wijk.
- Microfinanciering: in 2005 is OndernemersKrediet Utrecht (OKU) gestart. OKU is een initiatief van gemeente Utrecht (Kredietbank Utrecht, Bureau Zelfstandigen en afdeling Economische Zaken) en Rabobank Utrecht - Nieuwegein. OKU verstrekt kleinschalige kredieten aan startende Utrechtse ondernemers die via de reguliere weg geen financiering kunnen verkrijgen en ook een afwijzing van een reguliere financier kunnen overleggen. OKU heeft contact met het Kenniscentrum Microfinanciering en wil graag kijken op welke wijze de aanpak van het Kenniscentrum Microfinanciering kan worden

¹³ Stedelijk gemiddelde 2006: 14,3%.

geïntegreerd in de aanpak die OKU voorstaat. Utrecht neemt deel aan de pilot microfinanciering.

- Wijkeconomie: Utrecht richt Wijk in Bedrijf Utrecht (WIBU) op. Uniek in Nederland is dat de gemeente verschillende bestaande initiatieven met de samenwerkende partners gericht wil inzetten op ondersteuning op de kwaliteit van het ondernemerschap door het gebundeld aan te bieden vanuit/via een centrale projectorganisatie (WIBU) die wijkgericht werkt (wijkbureaus van de gemeente en KvK), te beginnen in de Utrechtse aandachtswijken. Een doelstelling is het beter afstemmen van vraag en aanbod waardoor subsidie middelen doelmatiger en efficiënter worden ingezet en een centrale regievoering met de maatschappelijke partners ontstaat.
- Utrecht gaat met Sociale Zaken en CWI en UWV een gezamenlijk startersloket inrichten. Hierdoor moet er één voordeur komen en in de backoffice worden de verschillende subsidiestromen gekoppeld (en afgerekend) aan de verleende dienstverlening.
- Kansenzone: de gemeente Utrecht overweegt in de wijk Overvecht een economische kanszone in te richten.
- Branchering: gemeente Utrecht is bezig om samen met corporaties afspraken te maken hoe wordt omgegaan met ondernemers en economische functies in de aandachtswijken, Voor behoud van werkgelegenheid in de wijk en ter stimulering van de wijkeconomie pleit de gemeente voor handhaving en versterking van economische functies in deze wijken. Concreet wordt er een casemanager aangesteld (via WIBU) die ondernemers gaat begeleiden in de herstructureringsopgave, die voor alle Utrechtse aandachtswijken van toepassing is. Daarnaast vindt er een herijking van het vigerende detailhandelsbeleid plaats om economische functies een goede plek in de wijk te kunnen geven.
- Regelgeving Bedrijf en beroep aan huis: de gemeente werkt aan een voorstel om de regeling bedrijf en beroep aan huis, welke een bedrijf starten vanuit huis mogelijk maakt te verruimen en te verbeteren. Dit zal het aantal starters aanzienlijk verhogen. Doelstelling is om het aantal verstrekte regelingen te laten groeien met 10%.
- Participatiebudget: de gemeente zal deelnemen aan het voorbereidingstraject participatiebudget en stemt in met deelname en medewerking van de drie sectoren inburgering, reïntegratie en educatie. Daarnaast draagt de gemeente zorg voor een competente projectleider die verantwoordelijk is voor het voorbereidingstraject. Gedurende het voorbereidingstraject levert de gemeente verschillende producten en instrumenten, die tezamen met de opgedane kennis beschikbaar wordt gesteld voor verspreiding naar andere gemeenten.
- Armoede/schuldhelpverlening: Utrecht gaat op zoek naar mogelijkheden om mensen in de schuldhelpverlening te stimuleren te gaan werken. Het ministerie van SZW denkt hierin mee met de gemeente.

c. Inzet rijk

Het rijk ondersteunt de gemeente op de volgende wijze:

- Microfinanciering: het ministerie van Economische Zaken zal via het Programma Microfinanciering, dat zich richt op ondersteuning van kleine (startende) ondernemers, diensten aanbieden aan lokale initiatieven, die maatwerk bieden aan (startende) ondernemers. Tevens zal EZ een coachingsnetwerk opzetten en een landelijke garantieregeling introduceren. Steden kunnen in 2008 deelnemen aan projecten (pilots) in dit programma.
- Wijkeconomie: het ministerie van EZ is bereid om concrete innovatieve projectvoorstellen met een verzoek om middelen/ondersteuning vanuit de Gemeente Utrecht en vanuit andere gemeenten te bekijken.
- Kansenzone: het ministerie van EZ faciliteert de gemeente bij de afweging om in Overvecht een kanszone te maken en welke vorm hierbij passend is. Dit gebeurt door middel van het verspreiden van het rapport met de tussenevaluatie van de Ondernemersregeling Kansenzones Rotterdam (OKR) en het aansluitend organiseren

van een verdiepingsovereenkomst tussen gemeenten. Onder verwijzing naar het afsprakenkader tussen WWI en Aedes kunnen woningcorporaties hier een rol bij vervullen.

- Branchering: het rijk (EZ, VROM, BZK) wil de gemeente faciliteren om branchering toe te passen door kennisuitwisseling rondom de bestaande wettelijke en niet-wettelijke instrumenten (zoals bijv. straatmanagers) b.v. door het organiseren van een of meerdere kennisbijeenkomsten i.s.m. het Nicis.
- Regelgeving Bedrijf en beroep aan huis: Utrecht wordt uitgenodigd om in G-4 verband overleg te voeren met het rijk inzake vermindering regeldruk.
- CWI en UWV: SZW hecht aan actieve deelname van CWI en UWV aan de wijkenaanpak. Met de CWI is de inzet van fte's afgesproken binnen de veertig wijken.
- Het verspreiden van goede voorbeelden op het terrein van werken, in elk geval via de praktijkvoorbeelden uit het advies 'De Wijk Inc.' van de Raad voor Werk en Inkomen en via de uitgebreide projectinventarisatie die de RWI op verzoek van de Minister voor WWI door Nicis heeft laten uitvoeren (www.rwi.nl/wijk). Deze voorbeelden vormen een aanvulling op de reguliere praktijkvoorbeelden op het terrein van werken (zoals de projectenbank IPW op het gemeenteloket van SZW).
- Participatiebudget: SZW, OCW en WWI streven naar de totstandkoming van een Participatiebudget, waarin met ingang van 1 januari 2009 middelen voor volwasseneneducatie, inburgering en reïntegratie worden gebundeld. Vooruitlopend hierop neemt Utrecht in 2008 deel aan het project voorbereidingstrajecten participatiebudget. De voorbereidingstrajecten zijn er op gericht om gemeenten beleidsmatig en organisatorisch voor te bereiden op de komst van het participatiebudget, zodat zij, zodra dit fonds feitelijk tot stand is gebracht, van start kunnen met een gerichte inzet hiervan voor het bevorderen van duurzame participatie.
- SZW, OCW en WWI zorgen voor begeleiding en ondersteuning bij de vormgeving van het proces. Daarnaast is er een financiële tegemoetkoming van € 225.000 beschikbaar van WWI, onder meer voor de inzet van een projectleider en het betrekken van medewerkers uit de betrokken beleidsterreinen (brief van 1 februari 2008 (WWI/W2008002440)).
- Armoede/schuldhelpverlening: gemeenten krijgen meer ruimte voor gericht armoedebeleid. Een extra bedrag voor armoedebestrijding en schuldhelpverlening wordt via het gemeentefonds ingezet voor mensen die al langer in de bijstand zitten en geen perspectief hebben op een baan. Er komen meer mogelijkheden voor het geven van bijzondere bijstand voor kosten voor schoolgaande kinderen (o.a. computers, vervoerskaarten, sportvereniging) en schuldhelpverlening aan mensen met problematische schulden. Het kabinet zal in de uitwerking hiervan innovaties op het terrein van gericht armoedebeleid en innovaties op het terrein van schuldhelpverlening ondersteunen. Het kabinet staat open voor overleg met gemeenten op het terrein van armoede en schuldhelpverlening.

Gemeente Utrecht

Wonen, Wijken en Integratie

5. Op het gebied van integratie

a. Gezamenlijke ambitie

Het kabinet en de gemeente hebben beide de ambitie om de integratie van burgers die van elders komen te versterken. Integratie houdt in dat alle inwoners volwaardig meetellen en meedoen. Daarvoor is van belang dat men de Nederlandse taal beheerst, werk heeft of anderszins sociaal actief is, en meedoet in het maatschappelijk leven. Integratie is een tweezijdig proces: enerzijds wordt van nieuwkomers verwacht dat ze bereid zijn te integreren, anderzijds moet de Nederlandse samenleving die integratie mogelijk maken. Om de integratie te bevorderen zetten wij in het versterken van sociale netwerken, het stimuleren van bewonersinitiatieven en het versterken van de binding tussen bewoners onderling en bewoners en hun buurt. Door het stimuleren en faciliteren van sociale stijging dragen wij bij aan de integratie van diverse groepen in de samenleving.

b. Inzet gemeente

De aanpak uit de wijkactieplannen draagt bij aan het versterken van de integratie van en tussen diverse bevolkingsgroepen. Door het vergroten van de differentiatie van het woningaanbod neemt de diversiteit van de bevolkingssamenstelling toe hetgeen meer mogelijkheden biedt voor integratie dan in eenzijdig samengestelde wijken: kinderen groeien samen op, scholen kunnen gemengd blijven of worden, bewoners van verschillende achtergronden ontmoeten elkaar op straat, in winkels, etc. Door het stimuleren van sociale stijging van de huidige inwoners van de krachtwijken neemt hun participatie toe op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt, maar ook in het politiek bestuur, het verenigingsleven, etc. Dit draagt bij aan betere integratie van alle wijkbewoners aan de samenleving.

De wijkactieplannen bevatten een groot aantal maatregelen om ontmoeting en sociale cohesie tussen de verschillende groepen bewoners van een wijk te versterken. Daarnaast worden specifieke maatregelen uitgevoerd om de integratie te bevorderen van groepen die van elders komen (zie ook: Programma Diversiteit en Integratie 2007-2010). Door middel van de Monitor Diversiteit en Integratie volgt de gemeente de realisatie van de gestelde doelen.

In de krachtwijken is er veel aandacht voor gevarieerde en activerende inburgeringstrajecten. Inburgeringstrajecten worden waar mogelijk wijkgebonden aangeboden. Verder zet Utrecht in op wijkgebonden aanbieden van inburgeringactiviteiten gericht op ontmoeting zoals DUO, taalstage, conversatie, Doe Meer met Inburgeraars. Als er vanuit het Deltaplan Inburgering het benodigde wettelijke kader en voldoende middelen beschikbaar komen zal deze aanpak verder worden uitgebouwd zodat een toenemend aantal trajecten een duaal karakter zal hebben. Het streven is, mits voldaan aan de randvoorwaarden (wet en budget), dat in 2011 80% van de inburgeringstrajecten duaal is. Dit sluit aan bij de ambitie zoals geformuleerd in het Deltaplan Inburgering. Daarnaast zal er een nieuw project gestart worden in Overvecht als onderdeel van het op te richten Activeringscentrum. Dit betreft een multifunctionele voorziening in de wijk op het gebied van activering, scholing, werk en participatie. Verder neemt Utrecht deel aan het voorbereidingstraject van het participatiefonds en aan het innovatietraject 'Wijkgerichte inburgering'.

c. Inzet rijk

Het rijk ondersteunt de gemeente op de volgende wijze:

- SZW, OCW en WWI streven naar de totstandkoming van een Participatiebudget, waarin met ingang van 1 januari 2009 middelen voor volwasseneneducatie, inburgering en reïntegratie worden gebundeld.
- Gemeenten kunnen een beroep doen op procesmanagement van WWI bij de uitvoering van het Deltaplan inburgering

Gemeente Utrecht

Wonen, Wijken en Integratie

- Via de landelijke stimuleringsregeling 'Ruimte voor contact' (www.ruimtevoorcontact.nl) kunnen lokale instellingen een beroep doen op financiële ondersteuning voor projecten gericht op duurzame interetnische ontmoeting.
- Op Forum (www.forum.nl) kan een beroep worden gedaan voor advies en begeleiding in het integratieproces. Zie o.a. de producten 'woonateliers' en 'wijktafels' om allochtone burgers bij het WAP te betrekken.

Gemeente Utrecht

Wonen, Wijken en Integratie

6. Bewonersparticipatie

a. Gezamenlijke ambitie

Het rijk en de gemeente zetten samen in op optimale bewonersparticipatie. In Utrecht en de betreffende wijken worden al enkele jaren op diverse manieren bewoners betrokken bij het wijkbeheer en is er ruimte voor bewonersinitiatieven.

Bewoners zijn nadrukkelijk betrokken geweest bij de probleemanalyse en het opstellen van de wijkactieplannen. Ook tijdens de uitvoering van de plannen is hun betrokkenheid essentieel. Voor het slagen van de ambities in Utrechtse krachtwijken is het cruciaal dat bewoners meedoen en zich mede verantwoordelijk voelen voor hun wijk.

b. Inzet gemeente

Ook in de uitvoeringsfase blijven bewoners nauw betrokken bij de aanpak krachtwijken. In elke wijk is een klankbordgroep van bewoners opgezet met wie de voortgang van de aanpak regelmatig besproken wordt. Voor een groot aantal projecten uit de wijkactieplannen geldt dat bewoners nauw betrokken worden bij de uitwerking. Dit geldt bijvoorbeeld voor de herinrichting van binnenterreinen, het inrichten van een speelplek, de herinrichting van straten, etc. De komende tijd wordt verder gewerkt aan het ontwikkelen en uitvoeren van gevarieerde vormen van participatie van bewoners bij de aanpak krachtwijken.

Utrecht investeert fors in het ondersteunen van bewonersinitiatieven. Elke wijk heeft een leefbaarheidbudget van € 1 miljoen per jaar voor het uitvoeren van initiatieven voor en door bewoners. In Kanaleneiland wordt op initiatief van een aantal bewoners een functionaris aangesteld om bewonersinitiatieven te genereren en te ondersteunen (initiatievenloket). De extra middelen van het Rijk (BDU Bewonersinitiatieven) zullen ingezet worden om het ontwikkelen en uitvoeren van bewonersinitiatieven verder te stimuleren en te faciliteren.

c. Inzet rijk

Het rijk ondersteunt de gemeente op de volgende wijze:

- WWI stelt in 2008 20 miljoen voor burgerinitiatieven ter beschikking. Hiervan zal € 10 miljoen beschikbaar komen voor de 40 wijken. De gemeente Utrecht krijgt voor 2008 € 850.000 (brief van 1 februari 2008 WWI/W2008002440).
- Experiment: het rijk stelt zich als taak om in het kader van het bevorderen van bewonersparticipatie in de wijk de komende jaren experimenten te starten die hieraan zullen bijdragen. De nadere invulling van deze experimenten zal samen met de gemeenten die aangetoond hebben interesse te hebben in dit experiment vastgesteld worden.

Gemeente Utrecht

Wonen, Wijken en Integratie

7. Experimenten

a. Gezamenlijke ambitie

Om op bepaalde terreinen doorbraken te forceren, wil het rijk experimenteerruimte creëren voor gemeenten om innovatieve en onorthodoxe aanpakken mogelijk te maken. Het rijk wil samen met de gemeenten die hun interesse kenbaar hebben gemaakt aan de slag op de volgende onderwerpen:

1. samenhang en integraliteit
2. slagkracht in de wijk
3. slagkracht achter de voordeur
4. opheffen bureaucratische structuren
5. bewonersparticipatie

In de eerste helft van 2008 zal het rijk in samenspraak met de gemeenten die zich voor een bepaald onderwerp hebben opgegeven invulling gaan geven aan deze experimenten.

b. Inzet gemeente

De gemeente heeft interesse in alle bovengenoemde experimenten en zal afhankelijk van het aanbod deelnemen aan één of meerdere experimenten.

c. Inzet rijk

Het rijk biedt deelnemende gemeenten ondersteuning bij de uitvoering van experimenten. Ondersteuning kan bestaan uit het faciliteren en (co-)financieren van de experimenten en de daaraan gekoppelde kennisontwikkeling en kennisoverdracht.

Gemeente Utrecht

Wonen, Wijken en Integratie

8. Kennis

Ambitie, inzet rijk en gemeente

Een vraaggericht kennisaanbod vanuit verscheidene kenniscentra die het terrein van de wijkaanpak bestrijken, waardoor steden op adequate wijze worden ondersteund bij de uitvoering van hun wijkactieplannen, inclusief experimenten, en er een optimale kennisontwikkeling en -uitwisseling plaatsvindt binnen en tussen de steden en waar nodig de wijken onderling.

Inzet die het rijk pleegt om deze ambitie te realiseren:

- WWI heeft een consortium van kenniscentra tot stand gebracht dat zijn aanbod onderling afstemt en waar nodig aanpast en uitbreidt ten behoeve van de kennisbehoefte onder de 40 wijken/18 gemeenten.
- WWI heeft één digitaal loket '40 wijkenaanpak' tot stand gebracht, waar gemeenten via een portal de diverse kenniscentra kunnen raadplagen en benaderen; waar een gemeenschappelijke agenda van symposia, workshops en opleidingen wordt aangeboden; waar good practices staan beschreven.
- WWI heeft een gezamenlijke helpdesk gerealiseerd, waar gemeenten hun vragen m.b.t. de wijkenaanpak kunnen stellen en binnen korte tijd antwoord of toelichting krijgen.
- WWI zorgt voor een vraaggericht aanbod van opgedane kennis en onderzoek m.b.t. thema's die binnen de wijkactieplannen beschreven staan en waar aanvullende kennis en kennisdeling noodzakelijk zijn. Dit kan o.a. in de vorm van kleine bijeenkomsten, cursussen en excursies.

Ook Utrecht wil de komende tijd investeren in kennisontwikkeling en kennisverspreiding met betrekking tot de wijkaanpak. Daartoe zal een samenwerkingsrelatie worden aangegaan met de Universiteit van Utrecht en de Hoge School Utrecht. De gemeente zal ook gebruik maken van de door het Rijk aangeboden faciliteiten op dit gebied.

Gemeente Utrecht

Wonen, Wijken en Integratie

9. Landelijke alliantie

Ambitie rijk en partners

Veel partijen uit het maatschappelijk middenveld en het bedrijfsleven willen een bijdrage leveren aan het aanpakken van de wijkproblematiek. Op landelijk niveau wordt met deze organisaties een landelijke alliantie gevormd die ondersteuning biedt aan de lokale coalities in de wijken. WWI faciliteert deze landelijke alliantie.

Inzet rijk

- Ondersteuning en faciliteren van de landelijke alliantie. Met de partners worden afspraken gemaakt over concrete inzet in de 40 wijken (kennis, investeringen of (pilot)activiteiten). Hierbij kan gebruik worden gemaakt van de logistiek, infrastructuur en achterban van deze partijen. WWI is een makelaar tussen gemeente en de partners.
- Twee keer per jaar wordt een landelijk evenement georganiseerd voor alle betrokken partijen. Doel is kennisuitwisseling en een podium bieden aan alle betrokkenen.
- Samen met de brede alliantie sport wil WWI ondersteuning bieden aan lokale initiatieven gericht op het bevorderen van sport en bewegen. Daarmee willen we ook een verbinding leggen naar bedrijven die vanuit maatschappelijk verantwoord ondernemen initiatieven in de wijken ondersteunen of voornemens zijn dit te doen. WWI zal hiertoe goede voorbeelden uitdragen en stimuleren.
- WWI maakt afspraken met de partners van de landelijke alliantie over het aanbod dat de partners doen aan gemeenten voor concrete inzet in de 40 wijken (kennis, investeringen of (pilot)activiteiten).
- WWI is een makelaar tussen gemeente en de partners en zal met iedere gemeente apart in overleg treden om te bezien welke afspraken met welke partijen kunnen worden gemaakt.

Gemeente Utrecht

Wonen, Wijken en Integratie

10. Financiering

Voor de verwezenlijking van de doelstellingen in de wijkactieplannen staan drie geldstromen ter beschikking:

1. Een additionele inzet vanuit de corporatiesector
Het rijk heeft met Aedes vereniging van woningcorporaties afspraken gemaakt over een additionele bijdrage van de woningcorporaties in de 40 wijken. De indicatieve verdeling van deze additionele bijdrage over de 40 wijken en de verdelingsmethodiek is beschreven bij brief van 3 oktober 2007 (WWI/W2007092376).
2. Delen van extra rijksmiddelen t.b.v. gemeenten en lokale/regionale organisaties.
Het gaat hier om intensiveringen in de rijksbegroting, die een relatie hebben met de wijkenaanpak. Deze extra middelen komen ter beschikking aan alle gemeenten in Nederland alsmede aan lokale organisaties (bijv. scholen) en regionale organisaties (bijv. politiekorpsen, bureaus jeugdzorg). Uitgangspunt van de afspraken is dat gemeenten met de 40 wijken de door hen te ontvangen extra middelen prioriteren voor de wijken met de grootste knelpunten, i.c. de 40 wijken en dat gemeenten met de andere lokale organisaties overleg voeren over een dergelijke prioritering. Daar waar extra gelden lopen via indicatieprocessen, zoals bij de jeugdzorg, is automatisch te verwachten dat de extra middelen bovengemiddeld terecht zullen komen in wijken met veel jeugdzorgproblemen, i.c. dus ook de 40 aandachtswijken. Verder is in het bestuursakkoord tussen rijk en VNG afgesproken dat in het bijzonder op het gebied van zorg, openbare orde en veiligheid, wijken, onderwijs, armoedebeleid en schuldhulpverlening en Jeugd en Gezin er voor gemeenten en rijk beleidsmatig en budgettair gezamenlijke opgaven liggen. In de brief van 15 november 2007 (DGWWI/W2007103016) en de brief van 1 februari 2008 (DGWWI/W2008002440) is een overzicht gegeven van de extra geldstromen die via het gemeentefonds, specifieke regelingen of brede doeluitkeringen ter beschikking zullen komen van de 18 gemeenten, als ook van het accres van het gemeentefonds en de geldstromen die via andere kanalen in de 40 wijken terecht kunnen komen.
3. Gemeentemiddelen
Gezien de problematiek die in de 40 wijken speelt is te verwachten dat naast de extra rijksinzet de gemeenten ook zelf een extra inzet vanuit de eigen gemeentelijke middelen in die wijken zullen plegen.
4. Extra rijksmiddelen
Het rijk zal extra financiële middelen beschikbaar stellen voor de wijkenaanpak. Het gaat daarbij om geld voor een wijkenfonds t.b.v. gemeenten; geld voor een preventiebudget 40+ wijken; en geld voor bewonersinitiatieven. De verdeling van deze gelden wordt voor de zomer van 2008 bekend gemaakt, of zoveel eerder als mogelijk. De gemeente Utrecht gaat er vanuit dat na afloop van de huidige ISV en GSB periode er wederom voldoende gelden beschikbaar komen. Mocht blijken dat dit niet het geval is dan zal het charter worden aangepast aan de veranderde financiële omstandigheden. Dit geldt ook indien zich andere substantiële wijzigingen voordoen op het financiële vlak.

Door gemeenten, woningcorporaties en overige lokale en regionale organisaties zijn op basis van deze uitgangspunten afspraken gemaakt over de financiering en uitvoering van de wijkactieplannen. Dit heeft tot de volgende afspraken in de wijkactieplannen geleid:

1. De gezamenlijke woningcorporaties, werkzaam in de wijken in de gemeente Utrecht, dragen jaarlijks € 21,5 miljoen bij aan de wijkenaanpak conform de in de wijkactieplannen

Gemeente Utrecht

Wonen, Wijken en Integratie

opgenomen afspraken.

2. Voor de jaren 2008 t/m 2012 zal de gemeente uit eigen middelen indicatief € 4 miljoen per jaar inzetten ten behoeve van de wijkactieplannen. Daarnaast investeert de gemeente jaarlijks € 500.000 in de door de gemeente aangewezen krachtwijk Hoograven

In dit charter worden van rijkszijde diverse financiële toezeggingen gedaan. Dit charter is echter geen beschikking. De genoemde geldstromen zijn of worden ieder in hun geëigende vorm (middels (doel)uitkeringen of subsidiebeschikkingen) en onder de daarvoor geldende voorwaarden vastgelegd en uitbetaald. De specifieke afspraken over de door de gemeente te leveren gekwantificeerde prestaties zullen per doeluitkering/subsidie in de betreffende beschikkingen worden opgenomen.

11. Overleg en voortgang

Om op de hoogte te blijven van de voortgang en onszelf scherp te houden op de urgentie daarvan organiseren we de volgende zaken:

- **Controle en verantwoording:** uitgangspunt is dat de reguliere vormen van verantwoording en controle een stevige basis vormen en dat daar alleen iets aan toe wordt gevoegd als dat strikt noodzakelijk is.
  - Democratische controle: de gemeente doet jaarlijks verslag over de inzet aan haar Gemeenteraad, het rijk brengt jaarlijks verslag uit aan de Tweede Kamer.
  - Elkaar aanspreken: de stad en het rijk spreken elkaar op basis van bestaande documenten, waaronder de hier bovengenoemde, aan op de bereikte resultaten.

- **Overleg en aanpassing van het charter:**
  - Regelmatig ambtelijk overleg. Daartoe heeft elke stad een accountmanager bij WWI.
  - Jaarlijks een bestuurlijk gesprek over de voortgang. Eventuele aanpassingen van het charter kunnen hier worden besproken. Indien beide partijen akkoord zijn kan via een verzoek aan het ministerie het charter worden aangepast.
  - Visitatie: gemeenten en rijk gaan samen bepalen hoe een visitatie zal worden vormgegeven. Deze visitatie vindt in 2010 plaats.

- **Metten en kennisdelen:**
  - Monitoring:
Effectmeting. De (maatschappelijke) effecten van de verschillende maatregelen zullen via een jaarlijkse outcomemonitor worden gevolgd. Deze outcomemonitor brengt op beknopte wijze de ontwikkelingen in kaart op de terreinen wonen, werken, leren en opgroeien, integreren en veiligheid. Aan de hand van deze informatie kan worden vastgesteld hoe de situatie in de wijken zich ontwikkelt en kan worden vastgesteld of en in hoeverre de beoogde maatschappelijke effecten (zullen) worden gerealiseerd (doelbereik). Het onderzoek wordt in opdracht van VROM/WWI uitgevoerd door het CBS.
De gemeente Utrecht heeft een eigen monitor ontwikkeld om de effectiviteit van de aanpak van de krachtwijken te volgen. Op basis van een nulmeting (begin 2008) zal jaarlijks gemeten worden hoe de doelindicatoren zich ontwikkelen.
Metten van acties en maatregelen. De gemeente geeft in dit charter aan welke inspanningen zij samen met andere partijen zullen plegen om de gewenste maatschappelijke effecten te realiseren. Deze partijen maken onderling afspraken over de wijze waarop de voortgang van deze inspanningen jaarlijks wordt gevolgd en geregistreerd en op welke wijze deze partijen naar elkaar verantwoording afleggen over de al dan niet gerealiseerde prestaties. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van de informatie die de gemeenten in het kader van de reguliere verantwoordings- en begrotingscyclus verzamelen. Het College van B&W rapporteert twee maal per jaar aan de gemeenteraad over de voortgang van de aanpak en de resultaten die daarbij behaald zijn.
Bewonersparticipatie. De gemeente presenteert in het kader van de outputmonitoring in ieder geval informatie over de wijze waarop bewonersbetrokkenheid is georganiseerd, het aantal activiteiten dat heeft plaatsgevonden en het aantal bewoners dat naar schatting per activiteit is bereikt. Daarnaast wordt voor een langere periode onderzoek uitgevoerd naar de kwaliteit van de burgerparticipatie in samenwerking met gemeenten en het LSA. Een afschrift van bovengenoemde informatie wordt aan de minister voor Wonen, Wijken en Integratie aangeboden.

Gemeente Utrecht

Wonen, Wijken en Integratie

- Kennisdelen: over en weer worden best practises en kennis uitgewisseld ten behoeve van optimale voortgang in de wijken.

Gemeente Utrecht

Wonen, Wijken en Integratie

12. Overig

- Mediation
Partijen zullen elkaar lopende het uitvoeringsproces informeren over de realisatie van de inhoudelijke en financiële inzet met betrekking tot de wijkactieplannen. Indien de gemeente lopende het proces van uitvoering van de wijkactieplannen van mening mocht zijn dat een woningcorporatie de in de wijkactieplannen afgesproken inzet in onvoldoende mate levert, kan zij bij de minister voor Wonen, Wijken en Integratie een verzoek indienen voor mediation. Wanneer dit niet tot het gewenste resultaat/afgesproken resultaat leidt, zal de minister uiteindelijk gebruik maken van het wettelijke handhavinginstrumentarium.
- Deze afspraken gelden vanaf 9 juni 2008 tot en met 31 december 2017.
- Dit charter wordt gepubliceerd in de Staatscourant binnen een maand na ondertekening.

Aldus opgemaakt en in tweevoud ondertekend te Utrecht op... 9 juni 2008

De wethouder van Utrecht,

.....
drs. Harrie Bosch,

Utrecht, datum... 9 juni 2008

De minister voor Wonen, Wijken en Integratie,

.....
drs. Ella Vogelaar,

Utrecht, datum... 9-6-2008